

**Javaslat a Budaörsi Szenior Akadémia
létrehozására**

2014. május 26.

1. Kitekintés: nemzetközi előzmények

1972-ben a franciaországi Toulouse-ban, egy ottani egyetemi tanár, Pierre Vellas professzor vezetésével létrejött az első nyugdíjasok egyeteme, amely a *Harmadik Kor Egyetem* nevet viselte. Akkor a cél az volt, hogy a nyár folyamán otthonaikban unatkozó, főleg francia nyugdíjasoknak szervezzenek egy érdekes előadássorozatot, amelyen jól szórakoznak, és egyben bővítik ismereteiket is. A nyolcvanas évekre a Harmadik Kor Egyeteme hálózattá vált – elsősorban annak köszönhetően, hogy néhány angol professzor felfigyelt a francia rendezvényre, s áthozta a projektet Nagy-Britanniába. Itt, 1981-ben a Cambridge-i Egyetem szervezésében született meg a Harmadik Kor Egyeteme, majd hamar országos hálózattá vált, egy kisváros, Bromley központtal. Jelenleg (2012 őszén) csak Nagy-Britanniában majdnem 900 helyen csaknem 300.000 ember vesz részt a Harmadik Kor Egyeteme képzésben.

A Harmadik Kor Egyeteme-rendszer áterjedt a kontinensre is. Finnországban és Jugoszláviában 1984-től létrejöttek hasonló intézmények, de megjelent Olaszországban és Németországban is.

Ma már minden fejlett európai országban létezik ilyen kezdeményezés, amelynek élén többnyire a felsőoktatási intézmények állnak a helyi önkormányzatokkal és civil szervezetekkel együttműködve.

A legnagyobb hálózaton kívül számos országban működnek a geronto-educáció más formái is. Németországban és Skandináviában a népfőiskolák veszik ki jelentős részüket az idősoktatásból. Ugyanitt kiemelt szerepe van a munkahelyi és az egyházi geronto-educációnak is. Az egyetemek Európában szintén nagyon jelentős részt vállalnak az idősoktatásból – minden túlzás nélkül azt lehet mondani, hogy nyugaton nem „comme il faut” az az egyetem/főiskola, ahol nincs valamilyen formájú idősoktatás.

Németországban például egy kisváros, Ulm egyeteme a geronto-educáció központja, az általuk fejlesztett, elsősorban internetes oktatási programokat mindenhol használják, s az ulmi központ véleménye meghatározó az EU felnőttképzési stratégiáinak IKT-s részeit illetően. Ausztriában Graz a központ, ahol a ZAWIW nevű intézet komplex oktatási programokkal várja az időseket, beleértve a bevándorló csoportokat is.

Finnországban Jyväskylä egyetemén indult el az első idősoktatási projekt, s mára már az önkormányzatokkal közösen fenntartott, komplex szolgáltató központok (Ikäkeskusok) várják a tanulni vágyó időseket, s egyben számos más, mindennapi problémájukra találnak megoldást.

Az idősoktatásának legkomplexebb gyakorlata az Egyesült Államokban az ILR-rendszerrel és Ausztráliában a Harmadik Kor Egyeteme hálózattal valósul meg. Előbbi országban a hálózat tagjaként egyetemek többnyire szolgáltató szövetkezeteket hoztak létre, amelyek éves vagy féléves tagdíjaikkal kiszámítható idősoktatást adnak, s ez a rendszer már 1962 óta működik.

Magyarországon az egyetemi szféra és a társadalom egyéb szolgáltató szférái is nehezen léptek ezekben a kezdeményezésekben. A nyolcvanas években az egri főiskolán szerveztek nyugdíjas-képzéseket, de ezeket a rendszerváltás pénzhiánya elmosta. Jelenleg két olyan nyugdíjas-előadássorozat van, amely hosszú évekre tekint vissza: a TIT Nyugdíjas Szabadegyeteme, illetve a Batthyány-Strattmann László Idősek Akadémiája (Iván László orvos professzor vezetésével).

A felsőoktatási gerontoeducáció első fecskéje a jelenleg Gödöllőhöz tartozó gyulai főiskolai kar volt, ahol 2002-től kislétszámú tanfolyamokat szerveznek a nyugdíjasoknak, különféle témákban. 2010-ben a győri Széchenyi Egyetem majd nyomában 2011-től a soproni Nyugat-Magyarországi Egyetem indított idősoktatási akadémiáját, amelynek szervezésében a helyi média, a nyugdíjas-szervezetek és az önkormányzatok tevékeny részt vállaltak. 2012 őszén az ELTE indította el a Harmadik Kor Egyetemét, amely az egyetem épületeiben zajló előadásokat takar, 3 kar szervezésében (sajnos az utóbbi félévekben a helyszín egy kar épületére csappant). 2013-ban a Dunaújvárosi Főiskola is csatlakozott a sorhoz, de itt elsősorban műszaki témákban

zajlanak előadások. 2014 tavaszától Kaposváron, illetve a Pécsi Egyetem szervezésében indult Kecskeméten szenioroktatási program, s 2014 ōszétől várhatóan Pécsen is elindult a szeniorképzés.

2. Miért pont a ZSKF?

A békásmegyeri Zsigmond Király Főiskolán az idősök oktatása országosan a legkiemelkedőbbnek számít, elsősorban azért, mert ilyen komplex programot Magyarországon semmilyen más felsőoktatási intézmény nem indított még. 2009-ben itt jött létre a *Gerontoeducációs Kutatóközpont*, s elsősorban ezen, belső műhely eredményei emelik ki főiskolánkat az országos trendekből.

2.1. A Nyugdíjasok Óbudai Akadémiája helyi, ZSKF-es előzményei

- Először itt, ezen a főiskolán indult el egy olyan Andragógia Master képzés (2011 februárjától), amelynek végzettjei geronto-andragógia-szakirányú diplomával lépnek ki a munkaerőpiacra, azaz: Ők az elsők, akik államilag elismert szakképzettséggel a kezükben idősképző tanfolyamokat tarthatnak. (Az első két hallgató a szakirányon 2013 februárjában kapott diplomát, s azonnal bekapcsolódtak az idősképzésbe).
- Először itt született meg egy szakfolyóirat, *Gerontoeducáció* címmel, amely a nagy angol és amerikai példák nyomán a tudományterület széles tárházát és a legfrissebb kutatásokat mutatják be. Jelenleg a Gerontoeducációnak már 5 száma megjelent.
- A Kommunikáció- és Művelődéstudományi Intézet alapképzéseibe is tudatosan beépítettünk geronto-educációs kurzusokat, Andragógia szakon a Geronto-andragógia I-II és a Biogerontológia, Kommunikáció szakon az Idősek kommunikációja címmel. Filmklubunk 2011-ben az Idősek a filmművészetben-témában szerveződött.
- A felsőoktatás nagy tudományos versenyein andragógia szakos diákjaink az idősökkel kapcsolatos tudományos dolgozatokkal egyre jobban szerepelnek: 2011-ben két andragógia szakos diákunk is harmadik helyezést ért el az Országos Tudományos Diákköri konferencián, geronto-educációs témában.
- A ZSKF-en több tucat idős (50+-os) hallgató van, akiknek az arányszáma jóval nagyobb az országos felsőoktatási részvételi átlagnál.
- A 2014 őszi félévtől az ekkor tanulmányaikat kezdő 50 év feletti hallgatóink a bölcsész- és társadalomtudományi képzésben mind a BA-, mind az MA-szakokon 50%-os engedménnyel tanulhatnak.

3. Nyugdíjasok Óbudai Akadémiája (NYÓA)

Ilyen előzmények után nem meglepő, hogy 2011. szeptember 15-én elindult a III. kerületi Önkormányzattal közösen szervezett *Nyugdíjasok Óbudai Akadémiája*.

Első félévben az akadémián plenáris előadások voltak, illetve kezdő internetes tanfolyamot indítottunk el. Az előadásokon átlagosan 200, 50 év feletti hallgató vett részt, 80%-ban a III. kerületből – ez elsősorban annak köszönhető, hogy a III. kerületi Önkormányzat ingyen biztosította a helyet lapjaiban és honlapján az akadémia hirdetéseiért.

Az előadások programjában szó esett az idősödő világról, a marketing- és telekommunikációs megoldásokról az idősek számára, az Idősek és az EU témájáról, az időskor ábrázolásáról a kortárs filmekben, de volt időskori lakáskultúráról, az 50 feletti szexualitásról és az idősödés lassításáról szóló tudományos előadás is.

Már a kezdet kezdetén látszott: az Akadémia nem egyszeri, egy alkalomra szóló szerveződés lesz: a nagy érdeklődésnek köszönhetően, a nyugati mintákat követve minden egyetemi félévben megtartásra kerül, magasan kvalifikált professzorok előadásaival. Helyszíne minden esetben a Zsigmond Király Főiskola Európa terme, s az előadások minden csütörtökön 14 órától kezdődnek. A főiskola legszebb és legnagyobb előadótermébe érkeznek az idős csoportok, akiket a terem előtt várják diákjaink frissítőkkal és egyéb ajándékokkal, amelyeket az Önkormányzat biztosít.

Az előadásokon a részvétel a nyugdíjasoknak ingyenes, és aki eljön legalább kilenc előadásra, kap egy oklevelet. Az első szemeszter zárásaként 129 oklevelet osztottunk ki, a félév végén.

A programot kezdettől fogva műsorvezetőként Endrei Judit, ismert tévés személyiség vezette és vezeti ma is.

A sikereken felbuzdulva 2012 februárjától egy komplex programot indítottunk el:

Egyrészt folytattuk az ingyenes előadásokat, amelyekre átlagosan 250 ember jött alkalmanként. A programban szerepelt előadás az időskori diszkriminációról, a világrendszerek jövőjéről, a harmincas évek filmjeiről, a hatékony időskori érdekvédelemről, az internetes tanulásról és a szellemi működésről időskorban.

Az előző féléves siker után ezúttal 9 fizetős tanfolyamunk indult el, egységesen 8000 forint/fős tandíjjal. A tanfolyamok között szerepelt a kezdő angol, a lakberendezés, a művészettörténet, a vallástörténet, a kezdő német, az emlékezetkutatás, a kezdő internet, a haladó internet és a kezdő angol beszélgetés.

Teljesen természetes volt, hogy a III. félévben (2012/13-as tanév első féléve) még komplexebb szolgáltatásokkal álltunk elő. Egyrészt továbbra is mentek ingyenes előadásaink, amelyek programjában szerepelt a személy- és vagyonvédelem időskorban, a szenior önkéntesség, a városi kertek, a pszichológiai problémák időskorban, egy dietetikai előadás és egy sikeres bemutató az okostelefonokról.

Másrészt immár 20 tanfolyamunk indult el, 9900 forintos áron, amelyek közül kiemelendő a Családfakutatás, a Stresszkezelés, a Kreatív írás, a Photoshop alapismeretek és a Lakberendezés kurzusok.

Diplomával rendelkező nyugdíjasainknak lehetővé tettük azt, hogy az alapképzés és a mesterképzés kurzusaira bejárjanak, részismereti képzés keretében.

A 2013 tavaszi programunk különlegessége az volt, hogy immár 14 plenáris előadásunk volt. Válogatva a témákból kiemelkedő az időskori tanulásról szóló évnyitó előadás, amelyen először voltak 400 fő feletti létszámban a szeniorok. Sikeres volt a társadalmi felelősségvállalásról szóló előadás, a keleti gyógyászat összefoglalója, a szomszédsági önkéntesség bemutatása, illetve Monspart Sarolta előadása (Idősen is fitten...

címmel). A sorozatot meglátogatta Tove Skastein norvég nagykövet asszony is, aki kiváló előadást tartott a norvég szociálpolitikáról.

A 14 előadással egyidőben az egész magyarországi idősoktatás történetében rekordmennyiségű, 31(!) tanfolyamunk indult el, amelyek közül négyet a Coca Cola Magyarország szponzorált, így ezek ingyenesek voltak. (A tanfolyamok listája a http://www.zskf.hu/images_uploaded/51502985bf09f.pdf címről érhető el).

2013 őszén ismét 14 plenáris előadásunk volt, amelyek közül kiemelkedő volt az Észak és a szépkorúak, a dietetika, az idősoktatás magyarországi tendenciáiról szóló előadások, illetve állandó siker Bernek Ágnes geopolitikai előadása. Az akadémiát meglátogatta Dr. Klinghammer István, illetve Asztalosné Zupcsán Erika, államtitkár-helyettes asszony is (EMMI). A félév végén ezúttal már 311 oklevelet adtunk a szenioroknak, azaz az átlagos látogatottság jóval 300 felett volt.

2013 ősze újabb rekordot hozott a tanfolyamok történetében, hiszen ekkor már 35 tanfolyamot indítottunk el, amelyek közül kettőt, a Kezdő internetét és a Dietetikát a Richter Gedeon Zrt. szponzorálta, így azok ingyenesek voltak.

2014 tavaszán a tanfolyamok száma 41-re emelkedett (ezek listája a http://www.zskf.hu/images_uploaded/531abe0e40990.pdf címen érhető el), s 12 sikeres plenáris előadást tartottunk, amelyek közül a legmagasabb létszám az Elsősegélynyújtás időskorban c. kurzuson volt (több mint 300-an hallgatták az előadót). Az előadások között szerepelt Szekeres Pál államtitkár előadása is, amelyen szintén 300 körüli létszám volt.

4. Kihelyezett képzéseink

A hatalmas érdeklődés hozta azt magával, hogy már 2012 tavaszán két kihelyezett képzést is el tudtunk indítani: Gyömrőn, a Szivárvány-házban, illetve Szentendrén, az Önkormányzattal együttműködve. Utóbbi helyen a Szeniorok Szentendrei Akadémiája ingyenes előadás-sorozata 2012 őszén már második félévét kezdte, sajnos Gyömrőn a képzés elhalt, elsősorban annak köszönhetően, hogy ott már több hallgató is volt a demencia határán, illetve állapotában, s ez már más típusú szakmai segítséget igényelt.

2012 őszén indítottuk el, Ughy Attila polgármester úr támogatásával a Pestszentlőrinci Nyugdíjasok Akadémiáját (PSZNYA), amelynek első alkalmán, szeptember 22-én a testületi ülésterem tele volt, 95 nyugdíjas tisztelte meg a nyitóelőadást.

Szintén 2012 őszén indítottuk a Bálint-házban a Nyugdíjas Akadémiát, amelyen ősszel 3, 2013 tavaszán pedig hat előadás zajlott le. Itt az érdeklődés mérsékeltebb volt, hiszen itt egy helyi nyugdíjas klub programjába illeszkedtünk, de itt sem zajlott előadás 20 fő hallgatói létszám alatt.

2013 tavaszán Pestszentlőrincen, immár ingyenes előadásokkal és 4 tanfolyammal (Geopolitika, Kezdő angol, Környezetvédelem, Vallástörténet) is folytatódott a programunk, s Szentendrén is, az ingyenes előadások mellett 6 fizetős tanfolyamot indítottunk (kezdő angol 3 csoporttal, környezetvédelem, kezdő internet és művészettörténet). Szentendrén Aranykor Központ néven, 2013 tavaszán egy információs központot nyitottunk, amely azóta fő szervezője a képzéseknek, illetve a szenior tanuló köröknek, amelyek kialakítása a geronto-andragógia egyik fő célja.

2013 őszén programunk tovább bővült: a korábbiak mellé a Kispesti Önkormányzattal, illetve Kőbányával indítottunk el közös képzést, s Zuglóban a Silver City-projekt keretében indítottuk el az idősképzésünket, előbb 3 előadással, majd 2014 tavaszától szenior önkéntes-képzéssel, ingyenes angol nyelvtanfolyamokkal, illetve a Silver Akadémia plenáris előadásaival. Ezzel együtt januártól korközpontot és márciustól szenior szívességközösséget is indítottunk.

A 2013 őszi képzések során Pestszentlőrincen az előadások mellett immár 6 tanfolyam indult el, s Szentendrén 104 beiratkozott hallgató részvételével 12 fizetős tanfolyamunk volt (szentendrei képzésről bővebben a korközpont.szentendre.hu oldalon lehet olvasni).

2013 őszén a ZSKF képzési rendszerében immár 1800 regisztrált hallgató tanult – amely minden szempontból rekord a hazai szenioroktatás történetében.

2014 tavaszát úgy kezdtük el, hogy két új helyszínnel bővültünk: elindult a Levendula Akadémia Rákospalotán, illetve Ferencvárosban a szenior egyetemi oktatás. Tavasz folyamán egyeztünk meg a soroksári Táncsics Művelődési központ igazgatójával, így ott is elindult, 3 előadással a szeniorképzés. Ezzel együtt folytattuk a régi helyszíneken is, ezekről a következő összefoglaló adatok a legfontosabbak:

1. ZSKF, VI. félév: 41 tanfolyam, 5 nyári kurzus és 12 előadás (nyugdíjas vetélkedő és a szeniorok előadásaival záruló plusz egy alkalom – 4 előadóval)
2. Szentendre, V. félév: 14 tanfolyam, 6 előadás, 4 nyári kurzus (összesen 125+30 hallgató), 3 workshop.
3. Pestszentlőrinc, IV. félév: 7 előadás, 9 tanfolyam, közös kirándulás Szentendrére
4. Kőbánya, II. félév: 7 előadás, 2 tanfolyam
5. Kispeszt, II. félév: 7 előadás
6. Bálint-ház, IV. félév: 11 előadás
7. Zugló, II. félév: 9 előadás, 3 angol tanfolyam, 2 szenior tréning

A képzés összhallgatói létszáma 2014 tavaszán átlépte a **2500-at**, s csak ebben a félévben 73 plenáris előadást tartottunk.

5. Javaslatunk a Budaörsi Önkormányzat részére

A sikeres képzési hálózatot működtetve ezúton teszünk javaslatot arra, hogy 2014 szeptemberétől, az Önkormányzattal egyeztetett napokon, Budaörsi önkormányzatával együttműködve induljon el egy Budaörsi Szenior Akadémia rendezvénysorozat, amelyen a városból, illetve vonzáskörzetéből a nyugdíjasok ingyen vehetnének részt, s a helyi televízió és egyéb média is beszámolna az eseményekről.

Az általunk javasolt előadások a következők lennének:

1. Dr. Jászberényi József (ZSKF): Idősödő világ – számok és tények
2. Varga Erika (ZSKF, Defibrillátor Kft): Elsősegélynyújtás Időskorban
3. Dr. Nemes György (nyugalmazott főorvos, szakmai előadó): Vezetés és közlekedés Időskorban
4. Baranyi Éva (gerontoandragógus) : Szenior önkéntesség
5. Veresné Dr. Bálint Márta (Simmelweis Egyetem, dietetikus): Mit együnk és mit ne együnk Idős korban?
6. Varga Éva (környezetmérnök, Szentendre): Illatszerek és tisztítószer a mindennapokban (karácsonyi meglepetéssel)

A képzés finanszírozására a szokott, a többi önkormányzattal megkötött **képzési szerződés** formájában kerülne sor (szükséges esetben mellékelni is tudunk ilyen szerződéseket).

A 6 (hat) előadás ára az Önkormányzat számára **500.000 forint+ÁFA lenne**, amelyet az Önkormányzat két részletben tud utalni a Zsigmond Király Főiskola számlájára. Az összeg a tanárok utazását és előadási díját tartalmazza, illetve a ZSKF vállalja az oklevelek szerkesztését és kinyomtatását azok számára, akik mind a 6 előadáson ott voltak, s ezt az évzárón a polgármester vagy az alpolgármester úr jelenlétében adnánk át. (Itt jelezzük, hogy a megnyitón is számítunk a város vezetésére!) Ezen kívül a ZSKF gondoskodik a jelenléti ívekről, illetve a hallgatók előadásokról történő kiértékeléséről (természetesen az első előadás után, mivel az elsőhöz a Budaörsi Önkormányzat kapcsolatrendszere szükséges).

Budapest, 2014. május 26.

Dr. Jászberényi József
06 30 692 47 46
jaszberenyij@gmail.com

